
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Alomar Cardona, Lara; Camps Febrer, Blanca, dir. Governança colonial i conflictes postcolonials : el Raj Britànic i el conflicte de Jammu i Caixmir. 2024. (Grau en Ciència Política i Gestió Pública)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300909>

under the terms of the license

Treball de Fi de Grau

Governança colonial i conflictes postcolonials: El Raj Britànic i el conflicte de Jammu i Caixmir

Alumna: Lara Alomar Cardona

Data: 17/05/2024

Tutora: Blanca Camps Febrer

Grau en: Ciències Polítiques i Gestió Pública

ÍNDEX

	PÀGINES
1.Introducció i justificació	2
2.Marc Teòric. La governança colonial britànica	3
El model de dominació colonial i les relacions de poder entre colons i subalterns	3
La governança colonial i els conflictes postcolonials	3
Identitats ètniques en la dimensió política	5
3. Metodologia	6
4. Anàlisi dels efectes de la governança britànica: Polítiques colonials i influències en el conflicte de Caixmir	7
Polítiques prèvies a la partició: El tractat d'Amristar i la creació de l'estat de Jammu i Caixmir	7
- El període del règim Dogra: Els orígens dels greuges dels musulmans	8
El procés d'independència de l'Índia: El naixement de Pakistan i l'esclat de la disputa de Caixmir	9
- Les bases de la partició i la complexitat de Caixmir	10
- El Virrei Mountbatten i el Pacte d'Adhesió de Caixmir	11
L'etapa postcolonial: La legitimitat de Caixmir i els moviments insurgents	13
- La lluita per la legitimitat de Caixmir entre Pakistan i Índia	13
- Origen del conflicte: L'evolució de la politització ètnica de Caixmir	14
- El govern postcolonial de l'Índia i la insurgència de Caixmir	16
5. Conclusions	17
6. Referències bibliogràfiques	21

INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

Pocs conflictes en l'etapa posterior a la Segona Guerra Mundial son tan intractables com la disputa indopakistanesa respecte l'accés al Caixmir. Amb la independència del subcontinent d'Índia i la divisió del Raj Britànic en dos, de l'Índia i el Pakistan, l'estat de Jammu i Caixmir continua sent una font de conflicte encara no resolta (Caro, 2011).

Segons l'Uppsala Conflict Data Program (UCDP)¹, el conflicte de Caixmir es denomina com un conflicte territorial ubicat al nord de l'Índia on la seva intensitat ha arribat en més d'un cop a la guerra. Després que les Nacions Unides s'involucrés en la primera guerra indopakistanesa (1947) i dibuixés una frontera de contenció entre els dos països, l'estat de Jammu i Caixmir se separà en dues seccions, una controlada pel Pakistan i l'altre per l'Índia. Actualment, tot i que la intensitat del conflicte no hagi arribat a guerra des del 2005, el conflicte encara és latent, però des de la dècada del 1990 ha pres un nou rumb encarat a les diferents insurgències independentistes nascudes en l'estat en qüestió. Mentre a la regió de Caixmir controlada per l'Índia² existeix una majoria musulmana que busca la independència i una minoria que vol annexar-se totalment al territori indi, la zona controlada pel Pakistan es diversifica segons aquella població a favor d'adherir tot l'estat al Pakistan o independitzar-se (Ahmed i Chakma, 2012).

Per tal d'entendre aquestes dues ramificacions del conflicte³, s'aplicarà una visió crítica postcolonial ⁴a la situació sota la hipòtesi que la governança colonial establerta durant el Raj Britànic i la seva influència durant el procés d'independència ha sigut una

¹És el principal proveïdor mundial de dades sobre violència organitzada i el projecte de recollida de dades més antic en curs per a la guerra civil. Vegeu <https://www.uu.se/en/departament/peace-and-conflict-research/research/ucdp/> per més informació

² Aquestes decantacions es distribueixen entre la Vall de Caixmir, amb una població majoritàriament musulmana que vol independitzar-se, i la regió de Jammu, que tot i els hindús de la regió ser una minoria en tot l'estat, en la zona en qüestió, existeix una mobilització focalitzada en la regió que busca una fusió total de l'estat a l'Índia. (Ahmed i Chakma, 2012)

³ Per una part el conflicte entre l'Índia i el Pakistan representat en la disputa per Caixmir, i per l'altre, les diferents mobilitzacions de la regió de Jammu i Caixmir

⁴ La raó per les quals s'implementarà la crítica postcolonial a aquest estudi s'engloba sota diverses raons. Per una part, a l'hora d'analitzar les relacions establertes entre l'Índia i Pakistan és essencial tenir en compte que ambdues nacions varen formar part de la colònia britànica d'Àsia fins al 1947 i que durant aquest període ambdues nacions varen estar organitzades i gestionades sota la mateixa dominació colonial.

de les causes desencadenants del conflicte de Caixmir. Sota aquesta qüestió, s'analitzaran les arrels de la disputa a través de la introducció de diverses polítiques colonials volent observar els efectes que generaren aquestes en la discrepància de la legitimitat i accés de Jammu i Caixmir.

MARC TEÒRIC. LA GOVERNANÇA COLONIAL BRITÀNICA

El model de dominació colonial i les relacions de poder entre colons i subalterns

Hannah Arendt (1970) plantejava una connexió substitutiva ⁵entre poder⁶ i violència en tota relació social presentada en el context del dominador i el subaltern, o en altres paraules, colonitzador i colonitzat. L'autora presentava la incompatibilitat d'una relació entre dominador i subaltern basada totalment en la violència, puix que l'ús de la força té una relació causal amb la pèrdua de poder. Una aplicació total d'aquesta pot posar en risc la destrucció del sistema de dominació del colonitzador. És per això que tot sistema colonial ha de convertir les relacions de violència i força en relacions de poder per mantenir estructures de dominació estables i duradores. (Sökefeld, 2005).

D'altra banda, Sökefeld (2005) planteja la percepció de poder basada en l'ideari de Michel Foucault on posiciona la possessió, tot i que de forma desigual, del poder entre colons i colonitzats com a element indispensable de les seves relacions socials. Així doncs, entén l'aplicació del poder del governant, no cap a la negació de poder pels governats, sinó cap a la manipulació de les seves accions per assolir determinats objectius.

La governança colonial i els conflictes postcolonials

És en aquesta distinció conceptual on es pot trobar les bases del model de dominació britànica i les relacions establertes dins d'aquest, on violència i poder

⁵ Sota l'enteniment que Arendt plantejava al afirmar que el domini per la pura violència entra en joc allà on s'està perdent el poder. És a dir, una pèrdua de control i poder suposarà un augment de l'ús de la força per mantenir la subsistència d'una relació colonitzador/subaltern.

⁶ L'autor planteja les relacions de poder sota el context del govern i administració.

s'impartien de forma compensada per tal d'assegurar la supervivència del Raj Britànic. Wucherpfennig et Al. (2016) posicionen la governança colonial com a causa principal de la naturalesa dels primers governs postcolonials, i plantegen la política britànica indirecta i descentralitzada com a factor decisor respecte les capacitats dels grups ètnics d'entrar al govern postcolonial.

Recolzat en aquest fet característic de la doctrina britànica, aquesta advocava per mantenir les estructures de govern ètnic preexistent i per la transferència de poder de decisió a les elits locals tradicionalment legitimades. Així doncs, aquells líders ètnics legitimats en les estructures precoloniales varen consolidar el seu poder durant el domini colonial de forma autònoma a canvi de recaptar impostos per a l'administració central i seguir les directives marcades pel domini britànic (Crowder 1968). Es descriu l'eficiència de la governança indirecta britànica com un despotisme descentralitzat, ja que presentava un alt nivell d'autonomia en la dimensió local com a únic mecanisme factible per donar l'abast a aquelles zones perifèriques dels imperis⁷. Tot i que Wucherpfennig et Al. (2016) afirmen que una governança indirecta facilitava l'accés dels grups ètnics al govern postcolonial, també remarcaven la importància que tenia la influència colonial en la primera etapa independent, ja que depenent de l'afiliació ètnica del grup, la tracta i l'accés al poder quedava molt condicionada (Horowitz, 1985).

Per altra part, la postura que introdueix la governança colonial com a factor essencial per estudiar les causes dels conflictes postcolonials s'arrela a la teoria de la inclusió ètnica. Aquesta afirma que la inequitat política entre grups ètnics genera conflictes civils. Estudiant la primera etapa postcolonial d'un territori recentment independitzat, la inclusió dels grups ètnics en el poder governamental emergeix com un tema de gran rellevància. Els autors presenten la distribució de poder ètnic establerta durant la independència com a un paper causal a l'hora de generar greuges i conflicte o simetria governamental i pau.

Posicionant la inclusió ètnica com a generadora d'etapes de pau en un territori, l'anàlisi suggereix que les institucions que fomenten la participació ètnica en el poder

⁷ Mamdani, Mahmood. 1996. *Citizen and Subject*. Cambridge: Cambridge University Press

contribueixen de manera efectiva a la reducció de conflictes. Sökefeld (2005) conclou que la inclusió ètnica en el poder governamental emergeix com a un element fonamental per a la construcció de la pau i cohesió social en els estats postcolonials.

Finalment, la literatura destaca el paper clau de les desigualtat polítiques en la generació de conflictes i com els grups ètnics marginats o discriminats tenen més tendència a rebel·lar-se contra l'estat en comparació a aquells que gaudeixen d'un accés més igualitari al poder. Els greuges associats amb el domini aliè i la dominació governamental estrangera serveixen com a detonants de conflictes, doncs l'exclusió ètnica i les asimetries objectives de poder entre grups ètnics es tradueixen en aparició d'insurgències, violència contra l'estat, mobilitzacions independentistes, d'entre d'altres. (Wucherpennig et Al., 2016)

Identitats ètniques en la dimensió política

Aijaz Ashraf Wani (2013) presenta la identitat regional i subregional com a un fenomen que ha capturat l'escenari de les ciències socials resultat de la creixent presència de la dimensió ètnica en la política. La politització ètnica passa a ser un recurs d'enfortiment de grups ètnics on presenten la seva etnicitat com a mecanisme per generar consciència de grup i demandes socials, culturals i polítiques que millorin l'estatus i poder del grup ètnic en qüestió. Coincidint amb la discursiva de Wucherpennig et Al. (2016), l'autor afirma que la introducció de la dimensió ètnica en els processos polítics generen una millor governança. A més a més, relaciona el greuge i les mobilització de grups ètnics com a conseqüència de la por de ser abduïts pel grup majoritari i central. L'amenaça que suposa la identitat hegemònica dominant que anul·la la diversitat identitària en un territori ha generat un augment de la presència de la politització ètnica com a mecanisme de demanda i aspiració identitària. L'objectiu d'aquest esdeveniment es relaciona amb la lluita per establir un estat-nació, un estat separat o una autonomia subregional que estigui en harmonia amb l'identitat del territori (Ashraf, 2013). És per això que Ashraf Wani presenta el nacionalisme, l'etno-regionalisme i l'ètnia polititzada com a eina explicativa de situacions conflictives en un estat o regió.

METODOLOGIA

Per tal d'analitzar el conflicte d'acord amb el seu context colonial i postcolonial, s'aplicarà un anàlisi historiogràfic al cas estudiat on s'observaran les característiques de la governança colonial implementada sota el Raj Britànic, entenent aquestes com la base de la configuració de l'estructura de poder etno-política vigent en l'etapa postcolonial de les nacions enfrontades. Des de la perspectiva que presenten Wucherpennig, J., Hunziker, P., i Cederman, L.-E (2016) sobre la influència de les polítiques colonials en els conflictes postcolonials, es presentarà la politització ètnica sota asimetries de poder com a fenomen de generació de conflictes per entendre l'origen de la insurgència de Caixmir.

Identificant el model de dominació característic de les forces colonials britàniques en el territori estudiat i analitzant els greuges resultat de la governança colonial, s'observarà si aquesta va tenir un impacte prou significatiu en la situació hostil entre Pakistan, l'Índia i Caixmir perquè influenciés en el desencadenament del conflicte. Aquest treball es centrarà a analitzar diverses polítiques colonials que va implementar el govern britànic durant el període colonial a l'Índia i com aquestes han afectat el desencadenament de les guerres indopakistaneses i la dissonància entre ambdós països respecte a la concepció de la nation-building reflectida en el conflicte de Caixmir. Es realitzarà una revisió bibliogràfica per presentar els efectes del procés de Partició (1947) durant la independència de les colònies i les capacitats d'integració dels principats⁸ en aquest, sempre tenint una perspectiva crítica sobre la influència que tingué la Gran Bretanya en l'etapa. D'altra banda, per tal d'estudiar les insurgències ètniques en el Caixmir contra el govern indi, es presentaran els Tractats d'Amristar (1846) i el Pacte d'Adhesió (1947) com

⁸ Es pot definir un principat com aquelles regions subrogades a la dominació colonial de Gran Bretanya. Aquestes partien amb alts nivells d'autonomia governamental per poder administrar en base els interessos econòmics de la família instaurada en el poder del territori regulat. A l'Índia s'establiren 562 principats dels quals representaven un quart de la població del territori. Per més informació, vegeu Pardesi, M. S., & Ganguly, S. (2007). *The Rise of India and the India-Pakistan Conflict*.

a proves de l'impacte que va tenir l'estructura colonial britànica en la governança de Caixmir i els greuges en la població.

L'objectiu és observar l'origen de les tres tendències de cada territori: Pakistan, Índia i Caixmir, respecte la legitimitat i accés al territori de Jammu i Caixmir, quins arguments presenten per recolzar la seva posició discursiva i quins xocs han patit entre ells a l'hora de gestionar la problemàtica.

ANÀLISI DELS EFECTES DE LA GOVERNANÇA BRITÀNICA: POLÍTIQUES COLONIALS I INFLUÈNCIES EN EL CONFLICTE DE CAIXMIR

Polítiques prèvies a la partició: El tractat d'Amristar i la creació de l'estat de Jammu i Caixmir

L'estat de Jammu i Caixmir es pot definir com un “estat creat” resultat de l'imperialisme britànic que ajuntà tres regions totalment diferents: Jammu, Caixmir i Ladakh,⁹ en base als seus interessos colonials (Asharf, 2013). La creació d'aquest nou principat va quedar redactat sota el Tractat d'Amristar (1846), de les quals la dominació britànica ampliava el número de regions controlades per Gulab Singh¹⁰ al cedir-li la governabilitat del territori de Caixmir a canvi d'una remuneració econòmica mensual i lleialtat al domini britànic .

L'estructura de dominació basada en poders personalitzats al llarg de tota la colònia hindú donava com a resultat en Caixmir una instauració d'un règim tirà que estigué en el govern des de 1846 fins a 1947, anomenat com el règim Dogra. El funcionament del mandat es caracteritzà per l'alta implicació religiosa en el desenvolupament del territori, i va quedar reflectit en la distribució dels privilegis, drets i

⁹ L'autor presenta com les divergències geogràfiques, històriques, ètniques, culturals i econòmiques creaven regions desvinculades i incompatibles entre si.

¹⁰ El poder de Gulab Singh va construir-se a partir del 1822, on després d'anar escalant i guanyant influència en l'exèrcit de Punjab es convertí en el governador de Jammu. Al llarg dels anys anar conquerint territoris del seu voltant mitjançant la força i la brutalitat posant aquelles regions afectades sota el seu control personal. Vegeu Singh, B. S. (1971). Raja Gulab Singh's Role in the First Anglo-Sikh War. per més informació.

llibertat totalment diferenciats entre la població no musulmana i musulmana de la regió (Ahmad, 2019). Tot i això, cal recalcar la connexió del greuge dels musulmans no només en l'àmbit religiós, sinó també en diferents sectors que fan de la insurgència de Caixmir una mobilització basada en reclamacions territorials, econòmiques i ètniques.

Com bé es presentava en la caracterització de la governança colonial britànica, la decisió de posar Gulab Singh al control de Jammu i Caixmir presentava la intenció de mantenir les estructures de poder legitimades en les etapes precoloniales de la regió, doncs el governador tenia en mans les províncies de Jammu i Ladakh abans de la dominació colonial britànica (Ashraf, 2013). Així i tot, la decisió de cedir Caixmir va ser imposada per la força a la població, on el tractat no tenia cap mena de disposició respecte la legitimitat del govern de Caixmir. El governador mai va ser acceptat i durant la invasió, Caixmir va mostrar resistència (Ahmad, 2019).

El període del règim Dogra: Els orígens dels greuges dels musulmans

Els anys establerts de l'estat de Jammu i Caixmir sota la dinastia Dogra, que al seu torn estava entrellaçada amb la dominació del colonialisme britànic, aplicava sense prejudicis una política sectària i discriminatòria contra els musulmans. Sota la impossibilitat de poder mobilitzar-se en contra la situació, les polítiques de Gulab Singh començaren a generar les primeres evidències de consciència de grup basades en el greuge per la discriminació etnoreligiosa aplicada en la governança del territori. Sota la política de cooptació de l'elit hindú reconeguda com els *Kaishmiri pandits*¹¹, el primer període del règim de Gulab Singh es basà en l'extorsió econòmica i de béns de les classes treballadores, de les quals eren 100% musulmanes. L'elitisme que es va atorgar als "Kaishmiri Pandits" es palpà sobretot en l'estructura de serveis de l'Estat on la discriminació entre musulmans i hindús arribà al punt àlgid el 1872, on la presència de musulmans en l'estructura estatal fou nul·la. A més a més, al llarg dels quatre governadors del règim Dogra (Gulab Singh, Ranbir Singh, Partab Singh, and Hari Singh) presentaren una incompatibilitat amb l'islamisme on confiscaren estructures i punts representatius per

¹¹ Aquest grup ètnic representava un 3% de la població de la Vall de Caixmir de les quals s'identifiquen com una subcultura de la religió hindú. Vegeu "Human Rights Violations of Kashmiri Hindus Kanhya" de L. Kaul and M. K. Teng (1992) per més informació de la minoria hindú de Caixmir.

la religió musulmana . A tot això, el regnat de Gulab Singh no només es basà en la discriminació i opressió religiosa sinó que el règim també va aplicar una governança dividida entre la regió de Jammu i Caixmir. Els Dogras consideraven Caixmir la seva colònia i Jammu la seva pàtria , deixant el primer sota un sistema de taxació totalment desproporcionant (Aharf, 2013).

A partir del 1931, tant la població de Caixmir com el panorama polític de la regió mostrava signes de la manca de suport popular que Hari Singh obtenia com a governador. Aquesta oposició es dividia sota criteris territorials i religiosos. Per una banda, el 1930 va néixer la Conferència Musulmana, un partit polític que va mobilitzar els musulmans de les zones de Jammu, Poonch i Mirpur, de les quals donaria lloc a un dels moviments independentistes que més impacte generà durant el procés d'independència anomenat *Quit Kaishmir Movement*. Aquest partit optaria durant la partició a formar part de Pakistan. D'altra banda, la Conferència Nacional Índia mostrava obertament principis seculars i prohindús. Aquest partit va ser el més recolzat, ja que tant població musulmana com hindú de Caixmir el recolzava a favor d'adherir-se a l'Índia (Rizvi, 1992). mNomés els hindús de Jammu i els “Kashmiri Pandits” varen recolzar el règim Dogra fins al final mostrant total rebuig a la Conferència Nacional. Tot i això, durant els inicis del període postcolonial, les seves preferències canviaren i buscaren una major integració política i cultural amb la Unió Índia.¹²

El procés d'independència de l'Índia: El naixement de Pakistan i l'esclat de la disputa de Caixmir

La independència de la colònia, proclamada el 15 d'agost de 1947, marca un punt d'inflexió històric després que el subcontinent indi estigués sota el domini britànic durant 89 anys. Aquest procés gestionat pel Partit del Congrés de l'Índia, la Lliga Musulmana del Pakistan i el govern britànic, es va materialitzar en la divisió del territori en dos estats independents: l'Índia i el Pakistan, producte d'aplicar durant les primeres tres dècades del segle XX la norma *divide and rule*¹³. Les bases que s'establiren sota aquesta norma es

¹² Punjabi Riyaz (2019) Kashmir: The Bruised Identity

¹³ Els colons britànics varen aplicar la norma “divide and rule” el 1859, després de la rebel·lió índia fallida en contra la dominació britànica. L'objectiu d'aquesta aplicació fou institucionalitzar la disharmonia comunal entre la religió musulmana i hindú amb la intenció que així les diferències religioses impedissin la possibilitat que sorgís una mobilització unificada de tota la població de nou.

materialitzaren amb una partició del subcontinent basada en la *Two-Nation Theory*, establint la distribució de les regions segons la majoria religiosa (musulmana o hindú) que predominés. En aquest context, el principat de Jammu i Caixmir partia d'una situació complexa a l'estar el territori governat pel maharaja Hari Singh, un governador hindú, sota una població majoritàriament musulmana (Raju, 1992).

Des d'un principi del procés de partició, Hari Singh no va posicionar el destí de Caixmir ni cap a l'adhesió al Pakistan o a l'Índia. La geopolítica ètnica de la regió també partia d'una alta complexitat, doncs Caixmir mancava d'hegemonia etnoreligiosa. De tots els principats existents, la població musulmana de Caixmir representava un 78% d'aquesta. Així i tot, la regió podia ser dividida en tres zones depenent de la majoria religiosa: Caixmir amb una majoria musulmana, a Jammu hi predominaven la població hindú i a Ladakh els budistes (SarDesai, 1992).

Les bases de la partició i la complexitat de Caixmir

Els principis de la partició d'Índia quedaren plasmats en la Llei d'Independència de l'Índia¹⁴ de 1947, de les quals fou aprovada pel parlament britànic (Haq, 2020). Dins d'aquesta destacaven l'aplicació de la *Two-Nation Theory* a l'hora de distribuir els territoris del subcontinent entre el nou Pakistan i l'Índia i el quart punt de la llei, de les quals remarcava el dret a decidir el futur dels principats (Bhat, 1981). La Gran Bretanya deixà via lliure a aquells principats que signaren des d'un principi els tractats recolzadors del poder primordial¹⁵, deixant el destí en mans dels governadors del territori amb l'opció d'accedir a l'Índia, al Pakistan o declarar la seva independència com a nou estat¹⁶. La

Per veure més sobre la norma de “divide and rule” vegeu <https://unacademy.com/content/railway-exam/study-material/modern-history-of-india/the-divide-and-rule-an-introduction/>

¹⁴ La gestió del procés d'independència es va donar a terme al govern provisional que s'havia constituït sota les eleccions del 1945 on el Partit del Congrés indi va obtenir un 55,5%, resultat de la majoria hindú de la població, i la Lliga Musulmana la resta, sota el recolzament de la població musulmana del territori. Per saber més del procés d'independència i el naixement dels dos partits vegeu <https://www.sabuco.com/historia/Independencia%20de%20la%20India.pdf>

¹⁵ El suport al poder primordial fa referència a la proclamació de la corona anglesa el 1858, on declarava que tots els tractats i contractes realitzats per la Companyia de les Índies Orientals passaven a les mans del Govern Britànic, traspasant tot el poder de la companyia a aquests respecte la colònia d'Índia. Per més informació sobre el poder primordial vegeu *The paramount power and the princely states of India 1858-1881*, Neogy, Ajit K. (1979).

¹⁶ Tot i la llibertat de decisió, aquesta havia d'anar encarada a la contigüitat geogràfica i religiosa del principat. (Iqbal i Pervez, 2017)

firma del Tractat d'Amristar entre el règim Dogra i el govern britànic el 1846 atorgava a la governança de Caixmir i Jammu la potestat d'actuar amb via lliure respecte les tres possibilitats esmenades (SarDesai, 1992).

Però, les ambigüitats geopolítiques, culturals i ètniques generaven certes dificultats en la decisió final. La complexitat de la regió generava certes contradiccions, ja que tant l'adhesió d'un territori governat per un hindú al Pakistan, de les quals es declara únicament musulmà, com el xoc de majories etnoreligioses entre la població de Caixmir i l'Índia, proposaven contextos amb un alt nivell de conflictivitat.

El Virrei Mountbatten i el Pacte d'Adhesió de Caixmir

Louis Mountbatten fou el designat per part del primer ministre de la Gran Bretanya, Clement Attlee, per a gestionar la transferència de poders i retirada de les forces britàniques del subcontinent de l'Índia. El Pla Mountbatten, es va encarregar d'implementar l'Acte d'Independència de l'Índia, la partició del territori i la transferència de poder, de les quals el Virrei Mountbatten en qüestió era qui tenia en mans el poder absolut de la gestió i decisions. Per aquesta raó, el Virrei Mountbatten se'l senyala com el responsable de les conseqüències que generà la partició del territori. La realització de tots aquests processos van produir un dels moviments migratoris més nombrosos de la història, el punt de partida de la rivalitat entre l'Índia i el Pakistan i les guerres i implicacions exteriors successives (Moore, 1981). Pervaiz Iqbal Cheema (2014) focalitza els orígens de la disputa de Caixmir en les decisions de Lord Mountbatten i el seu procés de partició com a proposta per a solucionar les diferències identitàries entre el Pakistan i l'Índia. Afegeix com la possibilitat dels principats per independitzar-se es va quedar en la teoria, ja que a la pràctica es va negar reconèixer cap estat com una entitat internacional separada tant de l'Índia com del Pakistan.

La incertesa del maharaja Hari Singh sobre l'accés de Jammu i Caixmir canvià de tarannà amb l'esclat de la Revolució del Poonch¹⁷ l'octubre de 1947. Tot i la majoria hindú que hi havia en la regió, aquesta es caracteritzava per la concentració de milers de soldats musulmans que lluitaren per la Gran Bretanya durant la Segona Guerra Mundial.

¹⁷ Comarca dividida entre l'Índia i el Pakistan

L'acceleració de la persecució de la població musulmana que havia emprat el règim Dogra durant el procés de partició del subcontinent creà una reacció en la població musulmana del Poonch mobilitzant-la sota una organització militar coneguda com el Moviment d'Alliberament del Caixmir d'Azad (MACA). La rebel·lió contra el maharaja acabà el 24 d'octubre del 1947 amb la proclamació del "govern provisional" d'Azad Caixmir a Pulandri (Iqbal, 1992). A propòsit d'això, el MACA junt amb les tribus pasthunes de la Província de la Frontera del Nord-Oest del Pakistan¹⁸ varen llançar una invasió terrestre cap a Srinagar, capital de l'estat de J&C, de les quals fou reconeguda oficialment com la invasió del Pakistan¹⁹ al Caixmir i l'inici de la primera guerra indopakistanesa (Iqbal i Pervez, 2017).

L'autor Morris-Jones (1982) argumenta com la invasió del Pakistan fou l'oportunitat perfecta pels interessos del Virrei Mountbatten per aconseguir que l'estat de Jammu i Caixmir s'annexés a l'Índia. Aprofitant la situació altament volàtil en la que estava el governador Hari Singh, Mountbatten envià una carta a l'últim hereu del règim Dogra proposant-li un Pacte d'Adhesió a la Unió de l'Índia a canvi del rescat i desplegament de les tropes militars hindús en la zona. La següent afirmació per part de Mountbatten és la que va acabar decantant al maharaja a signar el Pacte d'adhesió:

“És el desig del meu govern que tan aviat com s'hagin restablert la llei i l'ordre al Caixmir i el seu sòl s'hagi netejat de l'invasor, la qüestió de l'adhesió de l'Estat es resolgui mitjançant una referència al poble.” (Raju, 1992)

La promesa escrita del virrei Mountbatten respecte un futur plebiscit on el poble de Caixmir votaria sobre la pertinença del territori és un dels aspectes característics dintre les relacions Caixmir-Índia. Contràriament, amb el pas dels anys, el govern hindú ha deixat de banda aquesta declaració i ha oprimit brutalment aquells que lluitessin pel dret d'autodeterminació (Qadeerb et Al, 2020).

¹⁸ Organització militar que el general pakistanés Akbar Khan va mobilitzar i patrocinar a esqueses del governador general del Pakistan, Quaid-e-Azam Mohammed Ali Jinnah, per envair l'estat de Jammu i Caixmir.

¹⁹ Amb la idea principal que la majoria musulmana de la població de l'estat de J&C pressionaria al maharaja perquè annexés el territori al Pakistan. (Caro, 2011)

L'etapa postcolonial: La legitimitat de Caixmir i els moviments insurgents

La visió de la legitimitat de Caixmir pren diverses branques de les quals es plasmen tant en les relacions Índia-Pakistan com entre la població de Caixmir i el govern de l'Índia. Cada agent posiciona diferents factors durant la partició que legitimen la propietat de la regió dins el seu territori.

La lluita per la legitimitat de Caixmir entre Pakistan i Índia

Més en concret, els hindús assenyalen l'arrel de la problemàtica en la imposició de la política *divide and rule*²⁰, mentre que Pakistan acusa la parcialitat del Virrei Mountbatten al afavorir la posició de l'Índia durant l'adhesió de Caixmir en la partició (Raju, 1992).

Segons l'estat del Pakistan, Caixmir és un recordatori de la mala gestió de la partició, basada en els principis de “*divide and rule*” i en la *Two-Nation Theory*. La implicació de l'estat pakistanès en la disputa recau en la idea que representa la pàtria dels musulmans indis, negant la possibilitat que un territori amb majoria musulmana sigui propietat d'un estat majoritàriament hindú. Pervaiz Iqbal Cheema (2014) afegeix que durant el Pacte d'Adhesió, el líder de la Lliga Musulmana Mohammed Ali Jinnah, titllà de fraudulenta la implicació del virrei Mountbatten, ja que va crear un conjunt de circumstàncies que generessin una excusa per escenificar l'adhesió de Caixmir a l'Índia. Quant a la participació del Pakistan en la gestió del conflicte, ha anat encarada en donar suport als moviments insurgents de la regió en qüestió, fins al punt que la lluita per la independència present en Caixmir ha sigut molt influenciada per la implicació pakistanesa a aquesta.

Segons la visió de l'Índia, es presenta el secularisme de l'estat i la firma del Pacte d'Adhesió com a eines legitimadores de la permanència de Caixmir en els seus territoris. La inclusió d'aquestes regions amb predominança musulmana reforcen la naturalesa

²⁰ El Partit del Congrés d'Índia sempre es va oposar a l'aplicació de la norma “*divide and rule*” durant l'etapa colonial i en el moment del procés d'independència també es nega a la *Two-Nation Theory*. Negaven la validesa de les dues normes ja que la seva visió de l'estat-nació no es dividia segons la religió com plantejava la Lliga Musulmana. (D. Howley, 1991)

secular i plurireligiosa del país. (Philip, 2001). L'estat posiciona tant la invasió del Pakistan a la Vall de Caixmir com l'ajut militar de l'Índia com a generadors de simpatia de la població de Caixmir cap a l'Índia. A més a més, la confiança del Jawaharlal Nehru²¹ d'uns resultats del plebiscit a favor seu requeien en el reforç popular cap al Partit de la Conferència Nacional de Caixmir liderat per Sheikh Abdullah (Raju, 1992). Per al líder del Partit del Congrés, aquest factor era una prova suficient per afirmar la decantació del poble de Caixmir cap al laïcisme i la unió amb l'Índia²² (Rizvi, 1992).

Origen del conflicte: L'evolució de la politització ètnica de Caixmir

A causa de l'esclat de la primera guerra indopakistanesa, la institucionalització de les relacions entre l'estat de Jammu i Caixmir i el govern central hindú no varen especificar-se fins que aquesta finalitzés. La implicació de les Nacions Unides va prendre un paper essencial en la mediació i gestió del conflicte, ja que intervingué tant en l'alto al foc de la guerra com en l'obligació de l'Índia a realitzar un plebiscit a Caixmir com més aviat millor²³. El 1949, amb la redacció de la Constitució de l'Índia, el Pacte d'Adhesió i el promès plebiscit quedaren incorporats sota la publicació de l'article 370. Les intencions de l'Assemblea Constituent de l'Índia requeia en garantir un estatus constitucional especial a l'estat de Jammu i Caixmir, que els hi atorgava un alt grau d'autonomia local excepte la gestió de l'agenda de defensa, polítiques exteriors i comunicació, de les quals queien en mans del govern central (Iqbal, 1992). Tot i això, la intenció de l'estat de l'Índia d'incloure els grups ètnics en el poder governamental central va durar poc. La persecució i il·legalització de certs partits polítics (recolzats per identitats regionals) i la negativa de realitzar el plebiscit a Jammu i Caixmir tot i la demanda popular de la regió, mostren les bases del primer govern postcolonial liderat per Jawaharlal Nehru i l'estructura de poder desigual que desencadenaria en el període conflictiu del 1990.

²¹ Fou la primera persona que ocupà el primer càrrec de primer ministre de l'Índia després de la independència del territori.

²² L'octubre de 1951, Sheikh Abdullah, va declarar la següent afirmació de l'afinitat del partit sobre l'accés a l'Índia:

"És ben sabut que la Conferència Nacional havia anat al poble de l'Estat amb un programa d'adhesió a l'Índia, i aquest programa d'adhesió havia estat ratificat per tots els votants adults de l'Estat". Per més informació vegeu Punjabi, Riyaz (1992) Kashmir: The Bruised Identity

²³ Resolució de les Nacions Unides del gener de 1949

Després d'establir les condicions regionals que s'havien promès en el Pacte d'Adhesió, el paradigma polític canvià el 1953 quan el govern central indi va arrestar el líder de la Conferència Nacional de Caixmir Sheikh Abdullah, obrint una etapa on els principis de l'article 370 quedaren erosionats per l'aparició de governs sense suport democràtic imposats pel govern central. La detenció d'Abdullah i la degradació de les garanties d'autonomia i govern local de Caixmir causaren en la identitat de la població de J&C una visió política i nacionalista culminada en el naixement del Front Plebiscitari²⁴ (Ashraf , 2013). Amb el pas dels anys, la persistent negativa de realitzar el plebiscit per part de l'Índia requeria en factors tant nacionals com internacionals. Es posicionava la declaració d'independència de la regió com un futur detonant per a la fragmentació del país alhora que culpava la firma del Pacte d'Assistència de Defensa Mútua entre el Pakistan i els EUA com a impossibilitant de la realització del plebiscit (Iqbal , 1992).

Els resultats de les eleccions de l'Assemblea Constituent de Caixmir portades a cap el 1987 son el detonant final per donar pas a l'esclat del conflicte de l'Índia i Caixmir. La manipulació electoral recolzada per un acord entre la Conferència Nacional²⁵, i el Partit Congresista d'Índia²⁶ va causar una militarització dels grups ètnics organitzats en la dècada dels noranta. La nova línia discursiva dels grups organitzats abandonaren la qüestió del plebiscit i focalitzaren la seva lluita en la proclamació d'independència de la regió (Ashraf, 2013).

Factors com la pèrdua de suport al partit més important de la regió (per culpa d'aliar-se amb l'enemic i manipular els resultats), la influència i aportació militar i econòmica del Pakistan a les milícies islamistes antihindús i la repressió del govern indi a tota lluita organitzada a favor de la independència de l'estat son factors a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'esclat del conflicte entre l'estat de Jammu i Caixmir i l'Índia.

²⁴ Varen iniciar una desobediència civil no violenta contra l'empresonament de Sheikh Abdullah i la lluita per la realització del plebiscit . (Iqbal, 1992)

²⁵ El líder successor de la Conferència Nacional va ser el fill de Sheikh Abdullah, Farooq Abdullah, de les quals per les seves decisions polítiques va perdre molt recolzament de la població de Jammu i Caixmir.

²⁶ Lidat per Rajiv Gandhi, fill de Indira Gandhi

El govern postcolonial de l'Índia i la insurgència de Caixmir

Durant molts anys l'Índia ha argumentat que no existeix cap tipus de disputa o incompatibilitat quant a la legitimitat de Caixmir. Al llarg de tots els diferents primers ministres, el partit del Congrés Nacional Indi ha afirmat com la realització dels processos electorals han fonamentat l'adhesió de Caixmir al territori hindú i que la regió ha acceptat la seva integritat en la Unió de l'Índia (Iqbal, 1992).

En contra de tot aquest argumentari, l'Uppsala Conflict Data Program (UCDP) menciona com des del període postindependència del subcontinent, les relacions entre la població local de Caixmir i el govern hindú han anat marcades per continus enfrontaments polítics i tensions. L'institut d'anàlisi remarca l'any 1990 com a punt àlgid d'aquests esdeveniments, declarant el salt d'una mera disputa en una guerra que posicionà aquesta com a tema més urgent dins l'agenda de seguretat interna de l'Índia.

Tots els moviments insurgents són variats i dirigits per diferents organitzacions i orígens. Tot i això, tenen com a objectiu final comú, la voluntat de posar fi al domini indi. Les protestes van envoltades tant cap al rebuig del pacte d'adhesió que es signà entre el maharaja de la regió i el govern de l'Índia com la identitat de la regió incompatible amb la nació hindú (UCDP, s.d). Cal remarcar que els moviments rebels pateixen dues ramificacions focalitzades segons si presenten elements propakistanesos o si lluiten per la declaració d'independència de Caixmir. Segons l'associació Metges pels Drets Humans, tot i haver-hi centenars de grups que lluiten contra la repressió de l'Índia, les dues organitzacions predominants durant el 1990 varen ser el Front d'Alliberament de Jammu i Caixmir²⁷ (JKLF), de les quals és la més popular dins la branca independentista, i el Hezb-ul Mujahidin, reconegut com el millor armat i que lluita per l'adhesió de Caixmir al Pakistan (Human Rights Watch, 1993).

Mentre el Front d'Alliberament lluita contra la privació democràtica de la regió i per la construcció d'un estat de Jammu i Caixmir independent, s'oposa a l'adhesió del territori al Pakistan. De fet el líder del partit, Amanullah Khan, està en contra de

²⁷ El partit s'originà de la ramificació que va patir el Front Plebiscitari el 1977 i va ser liderat inicialment per Amanullah Khan

l'organització armada de Hezb-ul Mujahidin, ja que no actua acord amb els interesso del Caixmir, sinó amb els del Pakistan, qui és qui aporta la ideologia i recursos a la entitat. Aprofitant la pèrdua de suport de la Conferència Nacional al pactar amb el partit del Congrés de l'Índia, Pakistan ha captat i redirigit els greuges de la població de Caixmir sota els seus interessos geopolítics, introduint la violència terrorista com a metodologia per incidir en el conflicte. Les organitzacions de Harakat ul-Mujahideen, Jaish-e-Mohammed, i Lashkar-e-Taiba son les tres mobilitzacions islamistes que s'han sobrevingut durant el pas dels anys sota la influència del Pakistan, de les quals son reconegudes internacionalment com a terroristes (Afridi, 2009).

CONCLUSIONS

Amb tot els punts esmentats, es pot afirmar que les polítiques colonials de la Gran Bretanya i el desenvolupament i finalització del Raj Britànic ha tingut un impacte en les relacions entre l'Índia, Pakistan i Caixmir i es poden denominar com a causes del conflicte de Caixmir. Al llarg de l'anàlisi del conflicte, s'observa com la implementació de diverses polítiques colonials en el territori han condicionat i pertorbat les diferents percepcions de *nation-building* fins al punt d'involucrar-se significativament en el desenvolupament de la disputa .

Quant a la implicació del domini britànic al llarg del període colonial a l'Índia, la gestió del període d'independència de la colònia resumit en el Pla Mountbatten és un factor remarcable com a causant de l'esclat del conflicte. La decisió de dividir els dos territoris es pot determinar com una mala governança doncs només va fer que l'antagonisme entre musulmans i hindús del subcontinent esclatés en un conflicte en comptes de solucionar les diferències. Aquest argument recau en el fet que la divisió territorial com a mecanisme de solució de conflictes en localitats caracteritzades per la varietat etnoreligiosa és altament criticable, ja que és una solució simplista que es deixa molt factors essencials en la gestió de la situació. El fracàs del govern britànic sobre aquesta qüestió ja es palpava anteriorment durant el període colonial. La norma de "*divide and rule*" no només va deixar de banda la dimensió multiètnica sinó que a part incità a institucionalitzar les relacions hostils entre l'Índia i el Pakistan fent que en el procés d'independència no es busqués un projecte coordinat sinó dividit pels interessos

dels diferents actors. Al cap i a la fi, la partició entre dos països provinents d'una societat articulada amb una alta presència d'identitats regionals i subregionals son elements clau a l'hora d'entendre per què s'ha criticat el procés de partició aplicat pel govern britànic i la incapacitat d'assimilació de les diferents hostilitats en aquest.

Amb relació a la incapacitat d'assimilar l'heterogeneïtat de la societat en l'Índia també cal recalcar l'origen de la disputa de Caixmir com a conseqüència del fracàs d'integrar els principats dins el procés de partició territorial. Dins aquest punt cal remarcar el context mundial en el qual es trobava la descolonització del subcontinent, doncs el fi de la Segona Guerra Mundial és un factor incident a l'hora de prendre decisions per part de Gran Bretanya i en la implicació del virrei Mountbatten en la invasió del Pakistan. Els interessos geopolítics internacionals dels colons entraren en joc durant la gestió de l'adhesió de Caixmir a un dels dos països. Autors com Lamb (1990) afirmen que l'administració colonial britànica és qui va prendre la decisió que Caixmir s'annexés a l'Índia, arrelant-ho al context dels inicis de la Guerra Freda, on l'estat britànic veié una estratègia geopolítica posant la regió de Caixmir com a amortidor al nord de l'Índia contra la Unió Soviètica.²⁸

Quant al sorgiment i auge identitari de la població de Caixmir, cal remarca els impactes que tingueren tant el Tractat d'Amristar com el Pacte d'Adhesió de Caixmir a l'Índia en el desenvolupament dels greuges de la regió i com aquests es manifestaren. Per una banda, el règim Dogra va aplicar una discriminació i privació política i socioeconòmica cap als musulmans i la població de Caixmir totalment esbiaixada en comparació al tracte cap als hindús i la regió de Jammu. És en aquesta imparcialitat governamental en les dues dimensions esmentades la que ha generat que la construcció de consciència identitària del grup ètnic de Caixmir s'hagi sobrevingut no només sota la dimensió religiosa sinó també en l'àmbit territorial. De fet, a l'hora d'especificar les raons explicatives de l'alta complexitat del conflicte de Caixmir i les diferents ramificacions de les seves insurgències, l'existència d'identitats subregionals excloses en el poder governamental son factors a tenir en compte per entendre el conflicte. Sent Caixmir un dels territoris més divers ètnicament del món, l'afinitat religiosa no és prou forta per generar aliances i ideologies connectades sinó que factors com el context econòmic, la

²⁸ Lamb, Alastair (1968) The Kashmir Problem.

manca de poder polític, la regió i l'afinitat cultural prenen una posició essencial. (Asharf, 2013). Exemples com les mobilitzacions dels musulmans dividides entre adherir-se al Pakistan o independitzar-se depenen molt de la zona territorial en la qual es trobi (com arriba a ser el Moviment d'Alliberament del Caixmir d'Azad) .

Sota l'estudi de l'impacte de l'exclusió etnoreligiosa en la generació de futurs conflictes observem que des d'un principi el govern central de l'Índia ha imposat una relació asimètrica amb la població de Caixmir. La promesa mai complerta de realitzar un plebiscit, la poca durabilitat de l'article 370, la deslegitimació de les eleccions de l'assemblea constituent i la repressió cap a líders i partits polítics (com la Conferència Musulmana) representen exemples de l'exclusió i discriminació que va patir la regió de Caixmir per part del govern indi. Per exemples com aquests, el discurs de l'Índia sobre la legalitat i legitimitat que tenia sobre Caixmir es trenquen. Per una banda, quan Mountbatten i Nehru afirmaven que el pacte d'adhesió tingué un suport popular, argumentat en que la Conferència Nacional va guanyar les eleccions. Tot i això, deixaven de banda la repressió que va patir el partit representant de la majoria dels musulmans de Jammu , la Conferència Musulmana, on tots els líders varen migrar a la zona de Jammu i Caixmir administrada pel Pakistan . D'altra banda, i com a desencadenant de l'esclat del conflicte entre la població de Caixmir i l'Índia, la manipulació dels resultats electoral de Caixmir²⁹ trencava el context que presentava el govern de l'Índia en mencionar que la legitimitat de l'adhesió de Caixmir al país havia sigut ratificat al llarg de la realització de les primeres eleccions en l'etapa postcolonial.

A l'hora de comparar els orígens del conflicte de Caixmir amb la situació actual de la problemàtica, es pot concloure que hi ha hagut una evolució dels agents implicats i interventors en aquest. Si en un principi la lluita per l'accés al Caixmir es va desenvolupar sota les guerres indopakistaneses i l'acció directa desenvolupada de cada estat, en l'actualitat es palpa una gestió de la disputa basada en la manipulació i gestió dels insurgents, sigui atorgant-li avantatges o restriccions.

²⁹ Mohammad Saeed, el ministre d'interior d'Índia, va confessar el 1990 que totes les eleccions des de 1977 havien sigut manipulades per l'estat d'Índia. Vegeu més a The Kashmir Issue: Its New International Dimensions de Mushahid Hussain (2019)

Per una part la implicació del Pakistan ha anat evolucionant amb el pas del temps en passar a ser un actor darrere les ombres, subvencionant i patrocinant les organitzacions del Caixmir rebel·lades contra l'estat indi i introduint la religió de l'islam com a gasolina de les revolucions. La construcció de diverses línies d'acció en els moviments insurgents de Jammu i Caixmir fan que sigui un factor més a tenir en compte al llarg de la disputa. Més d'un cop el líder del Front d'Alliberament de Jammu i Caixmir va mencionar la possible guerra civil entre els insurgents de Caixmir³⁰, i planteja un cop més l'alta complexitat d'aquesta disputa.

Contra l'alçament que el Pakistan està mobilitzant sota organitzacions terroristes, l'Índia respon amb repressió i privacions institucionals en la regió. L'última implicació de l'Índia en la gestió dels insurgents fou la retirada de l'article 370 el 2019, anul·lant l'estatus especial que tenia l'estat de J&C al país. A més a més, la suspensió de l'autonomia va anar agafada de la mà de les restriccions de llibertat de premsa i prohibició de manifestacions públiques on el control de Nova Delhi ha obert un nou punt de partida a la disputa. Amb tot aquest recull d'informació, la publicació de notícies sobre la constant vulneració de drets humans que està patint la població de Jammu i Caixmir junt amb l'alta volatilitat del conflicte fan que afirmacions que declaren que el conflicte de Caixmir és un dels territoris més militaritzats del món prenguin sentit.

En aquest sentit, la introducció de l'anàlisi postcolonial en un conflicte amb arrels colonials obre nous plantejaments a estudis historiogràfics o de guerres, trencant amb la simplificació contextual, social, política i cultural que visions totalitzadores presenten. La visió occidentalista es perd moltes complexitats històriques en regions afectades pels sistemes de dominació implementats per aquesta mateixa, i per això és de gran importància obrir noves portes que permetin introduir el context dels subalterns com a anàlisi d'estudi. Plantejar aquesta complexitat dels conflictes i la introducció de nous aspectes i actors a l'anàlisi de conflictes ajuda a desentranyar les narratives dominants i promoure una comprensió més completa i justa de la història i quina realitat social existeix en les regions afectades.

³⁰ Noorani, A. G. (1992) The Betrayal of Kashmir: Pakistan's Duplicity and India's Complicity

BIBLIOGRAFIA

Ahmed, Saifuddin ; Chakma, Anurung (2012) Kashmir Conflict: A Critical Analysis

Arendt, Hannah (1970) Sobre la violencia

Ashraf Wani, Aijaz (2013): Ethnic identities and the dynamics of regional and sub-regional assertions in Jammu and Kashmir, *Asian Ethnicity*,

Caro Bejarano, María José (2011) Subcontinente indio el largo conflicto de Cachemira. *Panorama geopolítico de los conflictos*.

Crowder, Michael (1968) West Africa under Colonial Rule

Haq, Inamul (2020) Partition and Legacies of Violence: A Study of Kashmir Conflict

Horowitz, Donald L. (1985) *Ethnic Groups in Conflict*. Berkeley: University of California Press

Howley D., James (1991). *Alive and Kicking: The Kashmir Dispute Forty Years Later*

Human Rights Watch (1993) *The Human Rights Crisis in Kashmir. A Pattern of Impunity*

Iqbal Cheema, Pervaiz (1992) *Pakistan, India, and Kashmir: A Historical Review*

Iqbal Cheema, Pervaiz (2014) *The Kashmir Dispute: Key to South Asian Peace*.

Iqbal, K., & Khan, U. P. (2017). Why the First Kashmir Insurrection Failed. *Pakistan Horizon*,

Kashmir in flames: an untold story of Kashmir's political affairs. Srinagar: Ali Mohammad and Sons.1981

Kluwet Medknow , Wolters (2019) Lord Mountbatten's The Last Supper: How the British empire botched up the future of India, Pakistan and Bangladesh. *Journal of Family Medicine and Primary Care*

Moore, R. J. (1981) Mountbatten, India, and the Commonwealth , *Journal of Commonwealth & Comparative Politics*.

Raju G.C, Thomas (1992). *Reflections on the Kashmir Problem*

Rizvi, Gowher (1992) *India, Pakistan, and the Kashmir Problem, 1947-1972*

SarDesai, R. (1992) *The Origins of Kashmir's International and Legal Status* Damodar

Sökefeld, Martin (2005) *From Colonialism to Postcolonial Colonialism: Changing Modes of Domination in the Northern Areas of Pakistan*

Wucherpfennig, J., Hunziker, P., & Cederman, L.-E. (2016). Who Inherits the State? Colonial Rule and Postcolonial Conflict. *American Journal of Political Science*, 60(4), 882–898

W.H. Morris-Jones, "The Transfer of Power, 1947", (1982) *Modern Asian Studies*.